een verminkten ongelukkige en nog zeldzamer een bedelaar.

In een van de hoofdlanen eenigzins verwijderd zijpad, op hetwelk verscheidene wegen uitliepen, zag ik, vooral als de lucht zeer zacht was, dikwijls op een bank een vrouw zitten, die omstreeks 30 jaren oud scheen te zijn. Zij was een ware lijderes, zeer zindelijk maar armoedig gekleed, met een bleek doch regelmatig gelaat, en tevens zeer sprekende, maar, zoo het scheen, door groot verdriet droevige oogen. Zij had steeds een kind op haar schoot, een meisje van omtrent vier jaren, dat zeer naar haar moeder geleek, maar ook even zoo bleek en uitgeteerd was.

Dit kind leed aan een gevaarlijke ziekte van de vroegste jeugd af. De artsen van zijn geboorteplaats hadden daarom, als het laatste middel, het gebruik der baden van Teplits aangeraden. De ongelukkige moeder was de weduwe van een weleer zeer gegoed man, maar die door treurige omstandigheden verarmd, in nood en ellende gezonken was. Zij had haar laatste bezitting besteed om, indien mogelijk, haar zwaar lijdend, maar tevens zacht en geduldig de smart verdurend kind, genezing of ten minste verzachting te bezorgen. Zij had, zoo als ik naderhand met zekerheid vernam, een verren weg, meest te voet, naar Teplits afgelegd, bewoonde in een niet ver van het bad gelegen dorpje een kleine kamer, en bracht dagelijks haar ongelukkig kind naar het bad.

Gewoonlijk rustte zij dan op die bank, waar ik haar dikwijls zag zitten, ver genoeg verwijderd van de plaats, waar een schitterende kring van — ten minste uiterlijk — gelukkige, in alle geval echter rijke lieden vergaderd waren, welker genoegen de lijderes door het gezicht van haar ongeluk niet wilde storen. Zij zouden het echter wel hebben kunnen bespeuren, wanneer zij haar voorbij gingen, zoodra het tijd werd om den tuin te verlaten.

Ik nam, door een dicht boschje van vlier verborgen, dikwijls als ik deze lijderes zag, plaats achter haar, deed alsof ik las, en sloeg haar tevens zooveel mogelijk gade. Zij sprak gaarne met haar klein meisje, toonde het dan dit dan dat, en liefkoosde het hartelijk. Zelden, hoogst zelden zag ik, dat iemand der gezonde en schijnbaar rijke voorbijgangers eenige aandacht vestigde op de ongelukkige, die veel te beschaamd was om haar lijden openlijk ten toon te stellen, om daardoor medelijden te verwekken. Doch geschiedde dit al eens, zoo bestond deze deelneming slechts in een paar woorden, of in een nieuwsgierig vernemen naar de afkomst der arme moeder, of de ziekte van haar kind. Vervolgens vertrok men, beterschap wenschende, en waren zeker na een kwartier moeder en kind, beiden even ongelukkig, vergeten.

Zoo gebeurde het eens op een Zondag, toen ik met verdriet over de hardvochtigheid der aanzienlijken juist mijn standplaats wilde verlaten, dat er een bediende, een oud man, die iets voor zijn heer droeg, voorbij kwam. Hij zag nauwelijks de lijdende vrouw en haar kind, of hij ging langzaam naar de bank, waar zij zaten.

Op hartelijke wijze verlof verzoekende om hier insgelijks eenige oogenblikken te mogen rusten, wiat hij dra het gesprek op de ziekte van het kind te brengen, en sprak nu met de moeder zoo liefderijk en deelnemend, als slechts een goed vader doen kan, want hij verhaalde, dat hij ook vader van vijf kinderen was. Vervolgens troostte hij vriendelijk en hartelijk, als een broeder, de hem geheel onbekende lijderes, had haar moed te houden en op God te vertrouwen. Toen hij heen ging, legde hij ongemerkt iets in het kleine mandje, waarmede het kind speelde, en vertrok daarop ten spoedigste.

De vrouw verhaalde mij naderhand, toen ik geslaagd was om haar vertrouwen te winnen, dat deze bediende een daalder in het mandje gelegd had.

De man die dit meedeelt merkt er terecht bij op hoe het gedrag van dezen arme naar de wereld zoo zeer afstak bij dat van sommige rijken (al zijn er zoo goed gierige armen als milde rijken) en prijst den bediende als een edel »mensch".

Nu is zeker de ongevoeligheid der rijke badgasten even zeer af te keuren als de meedeelzaamheid van de bediende te prijzen, en als wij op hun daden zien, zeggen we dadelijk: 't Is duidelijk wie goed handelde en wie niet. Toch geloof ik, dat de hoofdzaak is datgene waar de man die 't vertelt het minst van zegt, namelijk dat de gever de arme vrouw vermaande op God te vertrouwen. Want daaruit blijkt, dat hij 't voor zich zelf en voor anderen van God verwachtte, en dat zegt nog wat meer dan een »edel" mensch te zijn, of hever dit is zoo edel mogelijk. Iemand kan heel weldadig zijn en toch niet aangenaam in de oogen des Heeren, omdat hij de vreeze Gods mist. De groote vraag is: waar komt het uit voort, wat we doen? Vóór alles staat het gebod: Gij zult liethebben den Heere uw God, en is dit eenmaal zoo, dan volgt al het andere, dan zijn er geen hardvochtigen meer die de ongelukkigen voorbijgaan, en dan handelen allen die weldoen uit het rechte beginsel, niet om »edel" en »braaf" te zijn, maar uit dank aan Hem, die hen gezegend heeft.

FRANKLIN EN DE KOOPLIEDEN.

De beroemde Amerikaan Franklin, die een der stichters was van de Republiek der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, was ook een welbekend schrijver.

Op zekeren tijd had hij over de kooplieden van de stad Philadelphia een en ander geschreven, dat hun niet bijster leek. Zij dreigden dan ook dat, als hij voortging met zulke dingen te zeggen, zij hem hun vriendschap zouden onttrekken. Hij zou dan eens ondervinden wat het zeggen wilde de gunst van zulke vermogende mannen te missen.

Kort daarop ontvingen de rijke handelaars een uitnoodiging van Franklin, om bij hem te komen eten. Meenend, dat hij bij die gelegenheid beterschap zou beloven, kwamen zij allen. 't Verbaasde hen echter toen zij, aan tafel zich zettend, allen onthaald werden op groenten en melkkost. Nadat dit gebruikt was sprak Franklin: »Gij weet nu, mijnheeren, wat Franklin zoo gewoon is te nuttigen. Een man nu die van zulken kost leeft heeft uw gunst niet noodig. Hij zegt wat hij voor waar houdt."

Daarna gingen de gasten heen. Zij lieten voortaan Franklin stil begaan.

CORRESPONDENTIE.

W. H. te S. (Z.) We zullen ons best doen het te klaren.

HOOGKERK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Geachte Redacteur!

Naar aanleiding van het ingezonden stuk van 10 Oct. j.l., zag ik gaarne onderstaande in de *Heraut* geplaatst.

Ten zeerste heeft het mij verwonderd, dat de vraag, hoe de arbeid in boterfabrieken op Zondag kan gemeden worden, den schrijver van het ingezonden stuk vreemd voorkwam, daar die vraag vooral in Friesland, en bovenal bij hen, die ook in dezen naar de ordinantien Gods wenschen te leven, aan de orde van den dag is.

Indien de boeren de melk van Zondag allen zelf konden karnen, zou dat zeker de aangewezen weg zijn, en zou de vraag overbodig zijn.

Een andere vraag zou ik dan willen stellen: Is dit mogelijk?

Er zijn toch reeds vele boeren die hun karngereedschap hebben afgeschaft, terwijl degenen die in den laatsten tijd boer zijn geworden of nu worden, het eenvoudig niet aanschaffen, om reden zij er met de boterfabrieken heel best buiten kunnen.

Bovendien laat men in de nieuwe boerderijen, die oude vervangen, veelal, de zoogenaamde melkkelders weg.

Die boeren zijn dus genoodzaakt, ook de melk van Zondag aan de fabriek te leveren, indien zij ze niet willen laten bederven, hetgeen toch zeker in geen geval mag.

En wat nu aan enkele kleine fabrieken wel kan, dat de melk van Zondag des Maandags geleverd wordt, is dat bij de vele groote fabrieken in Friesland — waar van 20 tot 30 000 L. per dag ontvangen wordt — onmogelijk.

Doch dat het veel anders kan en moet dan nu, is zeker, maar laten die boeren, die ook op dit terrein de eere Gods hoog wenschen te houden, de handen ineen slaan, en wanneer er in hunne nabijheid sprake is van 't oprichten van een fabriek niet achteruit gaan staan, doch zich als één man aansluiten, om zoodoende niet de fabrieken over te laten aan hen, die zich om den sabbath niet bekommeren.

Blijkt het dan, dat al de boeren de melk van Zondag zelf kunnen karnen, dan kunnen zij dat doen, doch zoo niet, dan kan men de arbeid op Zondag toch zooveel mogelijk beperken, door niet meer te laten doen dan volstrekt noodzakelijk is, om de melk voor bederf te vrijwaren. Onder dankbetuiging voor de verleende plaatsruimte,

E. SINNEMA SZN.,
Directeur Boterfabriek.

Surhuisterveen.

Zeer geachte Redacteur!

Er moet mij een woordje van 't hart. In uw Hde stuk: »De keer inzake onderwijs", (*Heraut* No. 1032) heeft u (ik mag 't immers wel zeggen?) onze onderwijzers eens even onder handen genomen. Nadat u er op gewezen heeft, dat de uitbreiding van het schoolwezen enz. dwingt tot rekenschap geven van de wijze van handelen, op vergaderingen of in geschriften, schrijft u o. a.:

»Er rijzen dan allerlei paedagogische vragen. De een wil deze koers volgen, de ander een anderen weg inslaan", enz. En dan verder: »...Zoo komt men van zelf voor de groote vraag te staan: Wat is de zielkunde en wat de daarop gegronde opvoedkunde, die onze scholen te volgen hebben"? En nu komt het: »Dat nu onze onderwijzers en daaronder vroede, trouwe, bejaarde mannen aanvankelijk zoo naief waren, om bij dit onderzoek naar Herbart te grijpen en op Herbart af te gaan, klinkt wel bijna potsierlijk, maar het is toch allessins begrijpelijk".

In deze laatste gedachte ligt m. i. de veronderstelling opgesloten, dat onze onderwijzers, als corps gedacht, zich op Herbart hebben geworpen om in ernst bij hem hunne zielkunde te studeeren, zonder te weten dat Herbart de ziel geheel anders beschouwt als de Bijbel en dus ook een geheele andere leer daaromtrent predikt.

Velen zijn er misschien zoo geweest, maar er is bij onze christelijke onderwijzers eene breede schare van Gereformeerde menschen, van gelooven. En ik geloof dat een gewoon, tamelijk ontwikkeld burger, ja ook een denkend arbeider, die zijn Bijbel en zijne belijdenis liet heeft, een paedagogisch werk, op de beginselen van Herbart gegrond maar eenmaal behoeft te lezen om te zeggen: Neen, dat is niet zuiver Gereformeerd, Christelijk is anders. En . . . waarom zouden onze schoolmeesters door elkaar minder gezond verstand en christenbewustzijn hebben dan de broeders uit andere standen. Ze wisten wel wat ze deden toen Herbart Nederland binnenkwam, onze onderwijzers. Ze moesten om de examens kennis met hem maken, maar dat deden ze meteen om hem, als hun vijand, onder de oogen te kunnen zien. De groote schaar van waarlijk christelijke onderwijzers, zeer geachte Redacteur, worden, evenals alle onderwijzers, opvoedkundigen in de school, maar ze zien daar en hebben daar steeds gezien het kind in 't licht, dat God er op jaat vallen. De Cathechismus en onze andere formulieren van eenigheid leeren iets anders van de mensch, dan Herbart.

En nu wachten onze onderwijzers, niet als geheel gedacht, doch de Gereformeerde, op eene zielkunde van een onzer groote mannen, maar als die er is, dan zullen ze zeggen: juist, wat daarin staat is natuurlijk waar, dat leeft reeds lang in ons hart, maar wij konden dat zoo niet in systeem brengen.

M. i. kan men wel zeggen: Vele van onze onderwijzers zijn te veel op Herbart afgegaan, maar onze onderwijzers, zeer geachte Redacteur, ik geloof onze onderwijzers zijn door Herbart, ook op zielkundig gebied, door vergelijking nader tot de waarheid gebracht, die alleen uit God is.

Met het plaatsen van dit korte woord zal u zeer verplichten

Uw trouwe lezer
A.

Gedenkboek.

De 1e April van dit jaar staat velen onzer lezers nog levendig voor den geest. Nog zien wij die duizenden bij duizenden in het Paleis voor Volksvlijt als om eenen man geschaard — Dr. A. Kuyper —. Niet om dien man te vergoden — het Calvinism» haat alle vergoding — maar om *met* hem God te danken voor wat Hij in 25 jaren door *de Standaard* en haren Hoofdredacteur had willen doen. Allerlei herinneringen zijn toen bij al de aanwezigen opgerezen. 't Verst zijn wel die gegaan, welke verplaatsten naar 1 April 1872 en enkele jaren te voren. Toen was er een kleine besliste schare onder de ouden, maar vooral onder de jongeren, met geestdrift den strijd voor God's eere en woord aanvaardend op politiek gebied. Men streed, maar zonder hope op succes. 't Was toen bij elken stembusstrijd: »Wij vallen wel, maar wij vallen met eere en straks komen wij weêr terug met nieuwen moed, met nieuwe geestdrift." En nu na 25 jaren wat een schare, die ten feeste was opgetogen! En daarachter een nog grootere schare, die niet had kunnen komen. De antirevolutionaire partij van heden, geestdrift bezit deze *nog*. Maar nu is zij gewoon geworden, om, eer zij ten strijd optrekt, de kansen op overwinning te bespreken, terwijl de tegenstanders, die vroeger haar bespotteden als aemechtige joden, nu hare beteekenis trachten te verstaan en begrijpelijk te maken voor anderen. Niet dat deze thans den spot, de verguizing terughouden. Integendeel. En de Hoofdredacteur deelt het meest in dien smaad, trots de bewondering, die men voor zijne gaven heeft! Dit alles kunt gij lezen in en tusschen de regelen van het Gedenkboek opgedragen door het feestcomité aan Prof. Dr. A. Kuyper, bij den heer G. J. C. Herdes uitgegeven. Daarin vindt ge achter het o. i. vrij goed geslaagde portret van Dr. Kuyper eerst een verhaal van de voorbereidingen van het feest. Daarop volgt de geschiedenis van *de Standaard*. Dan komt de beschrijving van den feestdag en feestavond, waarin al de toespraken zijn opgenomen van de verschillende sprekers in de feestzaal, de kernachtige van Mr. Heemskerk, de bezielende van Dr. Bavinck, de belangrijke van den jubilaris zelven.

Niet het minst interessant zijn de indrukken der Pers. Vriend en vijand hebben het hunne gezegd over den Hoofdredacteur der *Standaard*. Het is de moeite waard dit alles te lezen en dan nog eens den heerlijken 1en April 1897 in de gedachten terug te roepen. Doch dit niet alleen. Ge leert er ook Gods daden in, waaraan de mensch, zelfs de tegenstander den tol der hulde niet kan onthouden. Wij bevelen het Gedenkboek, dat voor 2 gulden te koop is, iedereen aan.

N. A. DE GAAY FORTMAN.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Zalk en Veecaten en Oostwedde, H. D. Drenth, te Nieuwolda. — Tzummarum c. a., O. de Roos, te Oudega c. a. (cl. Sneek).

AANGENOMEN: Middelburg **B**, L. H. Wagenaar, te Arnhem **B**.

BEDANKT: Hoogeveen **B**, W. Mulder, te Giessen-Oudekerk en Peursum. — Winsum c. a. (cl. Fran.), H. M. Dethmers, te Paesens. — Brussel, C. L. F. van Schelven, te Wageningen.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Dedemsvaart, H. ten Have, te Ameronge. — Ossendrecht, A. J. Meerburg Scharenberg, te Femmen. — Oudehaske c. a. en Duigerdam, W. Voors, te Kuinre. — Stad op Flakkee, Garsthuizen en Moerkapelle, J. Polhuijs, cand. te Ede. — Westgraafdijk, J. Westendorp Boerma, cand. te Nieuwolde. — Makkinga en Elsloo, F. Simninghe Damsté Jz., te Oudehome. — Varseveld, L. F. A. Westerbeek van Eerten, te Nieuwerkerk a/d IJsel. — Amerstol (tocz.) en Schellinkhout, A. Groeneveld, cand. — Wierden, J. Hoekstra, te Heteren. — Ouddorp (Flakkee), A. J. Loois M.J., te Delfshaven. — De Wilp, J. W. Visscher, cand. te Roodeschool. — Rozenburg c. a., E. W. J. Posthumus Meijjes Jzn., te Heinenoord. — Muiden en Bleiswijk, K. Eekhof, te Werkhoven. — Bozum, H. Cannegieter, te Goor. — Oostermeer c. a., H. Prins, te Vroomshoop. — Wezep, H. W. A. Voorhoeve, te Rekken. — Nieuw Beerta, M. J. F. Schönfeld, cand. te Ried. — Ootmarsum, P. W. Verkouw, cand. — Blokzijl, J. Visser, te Woudenberg.

AANGENOMEN: Akker en Murmerwoude, F. H. Germs, te Zoelmond (Ned. Betuwe). — Brakel (tocz.), P. C. IJsseling, cand. te 's-Gravenhage. — Leusden, E. U. Schallenberg, cand. — Leerbroek (cl. Gouda), J. Buenk, cand. te Ede.

BEDANKT: Brakel, Dalen c. a. bij Gorkum en Hoogblokland, P. C. IJsseling, cand. te 's-Gravenhage. — Heilouw, F. Hopster, te Terheijden. — Cillaarshoek en Hindeloopen, J. Buenk, cand. te Ede. — Molkwerum, J. Polhuis, cand. te Ede. — Furmerend, A. Cremer Rz., te Twisk. — Meteren (bij Geldermalsen), P. W. Verkouw, cand. te Brielle. — Haaften, A. J. Loois, te Delfshaven. — Colijnsplaat, J. Visser, te Woudenberg. — Biggekerke (Walch.), B. M. Mantz, te Baambrugge (Utr.) — Oene, H. van Gristhuijzen, te Oosterwolde. — Venendaal, E. Gravemeijer, te Utrecht. — Genemuiden, A. ten Have, te Polsbroek. — Doesburg, Chr. IJzonides, te Renkum en Heelsum. — Herbajum, M. J. F. Schönfeld, cand. — Corngene (N.-Bev.), C. Waardeburg, te Goedereede. — Grelloo, H. Huizinga, te Eeksl.

Advertentien.

Heden werden ons door Gods goedheid twee welgeschapen *DOCHTERS* geboren.

A. M. DONNER, *V. D. M.*
G. DONNER—HESSELS.

Amersfoort, 27 Oct. 1897.

Tot onze diepe smart, maar in de zekere hope des eeuwigen levens, overleed heden onzen geliefden Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader,

HENDRIK POUWELS,

in den ouderdom van ruim 72 jaar.

Mede namens kinderen en kleinkinderen,
Wed. H. POUWELS—
VAN LANGELAAR.

Amsterdam, 27 October 1897.

In den ouderdom van ruim 74 jaren, nam de Heere heden onzen geliefden Broeder.

JOCHEM VAN DER SLUIS AZN.

tot Zich. Bijna zeven jaren diende hij onze Gemeente als ouderling, met toewijding zijner gaven en krachten.

De opwekking: »Let op den vrome, en zie naar den oprechte, want het einde van dien man zal vrede zijn", werd in zijn heengaan ten volle bevestigd; na een korte ongesteldheid ging hij, blijmoedig en in het vaste geloofsvertrouwen, waarvan hij in zijn leven steeds belijdenis deed, de haven der eeuwige ruste binnen.

De Raad der Gereformeerde kerk,
J. HESSELS, *Praeses.*
B. J. v. D. BOSCH, *Scriba.*

Zwolle, 26 October 1897.

De Kerkeraad der Gereformeerde Gemeente te *Johannesburg (Transvaal)*, vermoedende, dat jongelingen uit Nederland komende en tot de Geref. kerk behoorende, zich hier gevestigd hebben en hun attest niet bij genoemd Kerkbestuur hebben ingediend, hetzij door onbekendheid met de Geref. kerk alhier, hetzij om andere redenen, verzoekt daarom de ouders of kerkeraden opgave te willen doen van hunne zonen of lidmaten, welke hier in *Johannesburg* zijn of komen, met vermelding waar deze werkzaam zijn, opdat de kerkeraad in de gelegenheid worde gesteld die broeders te ontmoeten en in de kerkgemeenschap in te leiden.

Namens den Kerkeraad der Gereformeerde Gemeente te Johannesburg,
M. POSTMA, *Praeses.*
P. STOKER, *Scriba.*

Adres: P. STOKER, P. O. Box 1076, *Johannesburg.*

L. G. WEISZ & Co.,
Commissionairs in Effecten,
Prinsengracht bij de Prinsenstraat,
No. 157,
AMSTERDAM.

KOETSIER.

Een gehuwd **Koetsier** biedt zich aan, oud 36 jaar, van goede getuigen voorzien, van de G. G., thans nog in betrekking en die om Zondagsheiliging gaarne wenscht te veranderen. Brieven franco, onder letter L., Bureau van de *Heraut*.

Verschenen bij de Uitgevers-Maatschappij „DE VECHT", Dir. A. G. D. GERRITSEN, Breukelen:

Het verband van Doop en Wedergeboorte.
Nagelaten Dogmenhistorische Studie,
van G. KRAMER.
Prijs *f* 2.70.

Bij de Boekhandel en Drukkerij, voorheen **E. J. BRILL** te **Leiden**, is verschenen:

GISBERTUS VOETIUS,
DOOR
Dr. A. C. DUKER.
EERSTE DEEL. Prijs *f* 5.25.
Met nog één deel van iets grooteren omvang is dit werk compleet.

Bij D. DONNER, te Leiden, verscheen:
ACTA
der Generale Synode van de Geref. Kerken in Nederland, gehouden te Middelburg 1896.
2DE GOEDKOOPE DRUK.
Prijs *f* 1.25.

Verschenen bij W. KIRCHNER, *Amsterdam:*
De Ethiek
IN DE
Gereformeerde Theologie.
REDE bij de overdracht van het Rectoraat der Vrije Universiteit, op 20 October 1897,
DOOR
Dr. W. GEESINK.
Prijs *f* 1.25.

Verklaring van den Heidelbergschen Catechismus
DOOR
E. L. MEINDERS,
Herder en Leeraar bij de ware Gereformeerde Gemeente te South-Holland III (Amerika).
2 deelen in linnen banden, met portret van den schrijver, *f* 4.25.
BOEKHANDEL
VOORHEEN
Amsterdam. HÖVEKER & WORMSER.
Pretoria.

Brussel.
GEREFORMEERDE KERK.
Dienst des Woords: 's Zondags 10 uur 's morgens en 6 » 's avonds.
Ingang: **Rue Paul Devaux 7,** bij de Beurs.

IS VERSCHENEN:
Calvijn als Bedienaar des Woords,
DOOR
P. BIESTERVELD,
Hoogleeraar aan de Theol. School te Kampen
Prijs *f* 1.75.
Kampen. *J. H. BOS.*

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Van mej. H. te E. *f* 3; van het Localcomité te Amsterdam *f* 600; door den heer P. Goudappel te Delft 1e storting *f* 300; door den heer G. de Leeuw van de 10-Ct. Vereen. te Utrecht *f* 9; van den heer Mr. A. Ph. R. C. v. d. B. v. V. te A. *f* 40; door den heer J. W. Koning te Leiderdorp *f* 215, van A. B. te V. *f* 5, samen *f* 220; door den heer B. Dijstra te Minnertsga *f* 11.50; door den heer A. J. Korteweg te Klundert *f* 113.50; door den heer Jn. van Zanten te Zeist uit Doorn *f* 8.50; door Dr. J. van der Kouwe te Ferwerd *f* 62.50; door den heer Johs. de Jongh te Haarlem *f* 147.50; door den heer H. A. van Hemmen te Zuidwolde (Gr.) *f* 18; door den heer N. J. Bastmeijer te Bruinisse *f* 9.50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit).

Van de Ger. kerk te Utrecht *f* 220.43½; van idem te Enschede *f* 19.40½; van idem te Uitwuizen *f* 26.20; van idem te Axel B *f* 11.62; van idem te Oostburg *f* 10.25; van idem te Heteren (halve coll.) *f* 3.26; van idem te Ter Aar *f* 0.82; van idem te Alten a/d Rijn *f* 13.68½; van idem te Bodegraven *f* 12.40; van idem te Leimuiden *f* 1.79; van idem te Nieuwkoop *f* 1; van idem te Nieuwveen *f* 3.36; van idem te Naarden *f* 1.11½; van idem te Oudshoorn *f* 3.72; van idem te Waarder *f* 3.83; van idem te Oude Wetering *f* 5.60½; van idem te Woerden *f* 5.44½; van idem te Woubrugge *f* 1.24½; van idem te Zevenhoven *f* 2.16; van idem Zwammerdam *f* 5.54.

Aan Schenkingen:

Door den heer G. de Leeuw te Utrecht, gevonden in de collecte *f* 5; van de Wed. B. *f* 2.50; van Z. te A. *f* 100; van den heer W. Rooze te Antwerpen *f* 3.25.

Voor de Medische faculteit:

Door den heer A. J. Korteweg te Klundert *f* 13; door den heer J. N. van Zanten te Zeist uit Doorn *f* 21.40; door den heer Johs. de Jongh te Haarlem van R. B. *f* 2.50.

Voor het Studiefonds:

Door den heer H. J. Flipse, van de ver. voor het studiefonds *f* 182; van de Meisjesvereeniging »Onze verwachting is van den Heere" te Heusden *f* 25.

Voor de Bibliotheek:

Van den heer W. van Oosterwijk Bruyn, te Zeist: 93e jaarverslag van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.
DAM 15—17, AMSTERDAM.
Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO ⅓ pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

Uitgave van J. NOORDUYN & ZOON, te Gorinchem:
Geschiedenis der Christelijke Kerk,
DOOR
F. VAN KOOY.
Prijs ingenaaid f 4.—, gebonden f 4.50.
Door vele bevoegden, als Ds. FELIX, Dr. A. KUYPER, wijlen Ds. LOS, een uitmuntend **volksboek** genoemd.

NIEUWE UITGAVEN.
Werken van Dr. A. KUYPER.

Honig uit den Rotssteen. Deel I. VOLKSUITGAVEN. Prijs *f* 1.50. Gebonden *f* 1.90.
Uit het Woord. Serie I. Deelen I en II. VOLKSUITGAVE. Per deel *f* 1.75. Gebonden *f* 2.25.
Voor een Distel een Mirth. VOLKSUITGAVE. Prijs *f* 0.60. Gebonden *f* 0.90.
BOEKHANDEL
VOORHEEN
Amsterdam. HÖVEKER & WORMSER.
Pretoria.

Koloniale-Werving.
HANDGELD *f* 200.-- (twee honderd guiden),
bij het aangaan van eene vrijwillige verbintenis voor ZES jaren, en voor ingelijfden bij de Nationale Militie, **met onbepaald verlof of in werkelijken dienst,** bij het aangaan van een verbintenis om **TWEE JAREN** gedetacheerd te worden naar *Oost-Indië*.
Aanbrenggeld: TWINTIG GULDEN.
Men melde zich aan:
Vrijwilligers en **Militieplichtigen met onbepaald verlof,** bij den Commandant van het Koloniaal Werfdepôt te *Harderwijk* of bij een der plaatselijke of Garnizoens-Commandanten;
Militieplichtigen, onder de wapenen, tot hun onmiddellijken chef.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ, Amsterdam.